

Baarle-Nassau
Baarle-Hertog

GEMEENTE

Gilze en Rijen

Samenvatting van bevindingen overleg colleges 4 GG d.d. 11 juni 2012

Aanwezig:

namens *Alphen-Chaam*: burgemeester H. Nuijten, wethouder A. van de Heijning, wethouder T. Braspenning, secretaris M. Hendrickx;

namens *Baarle-Nassau*: burgemeester J. Hendriks, wethouder J. van Tilburg, wethouder J. Vermeer, wethouder P. Antonis, secretaris Y. Cornelissen;

namens *Gilze en Rijen*: wvd. burgemeester A. Osterloh, wethouder W. Starreveld, wethouder L. Lavooij, wethouder R. Dols, secretaris G. Vlekke;

namens *Goirle*: burgemeester M. Rijdsdorp, wethouder J. Verhoeven, wethouder J. van Groenendaal, wethouder S. Sperber, wethouder T. van der Heijden, secretaris M. Tromp;

ambtelijke ondersteuning: H. de Kort;

gespreksleider (extern): D. Louter.

Status van het overleg

Ongeveer een jaar geleden hebben de colleges van de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Gilze en Rijen en Goirle de intentie uitgesproken om met elkaar te gaan samenwerken. De secretarissen kregen de bestuursopdracht om de kansen en mogelijkheden hiertoe te verkennen. In het kader van deze verkenning is het gemeentelijk takenpakket compleet doorgelicht, resulterend in de conclusie dat op ongeveer 70 % van de taken op relatief korte termijn substantieel resultaat gehaald zou kunnen worden met samenwerking. Naar aanleiding van die verkenning is in december 2011 door de vier colleges in principe uitgesproken om als gemeenten verregaand te gaan samenwerken. Daarbij zijn de volgende gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd: bestuurlijke zelfstandigheid, de mogelijkheid om verschillend beleid te kunnen blijven voeren, en de mogelijkheid om de dienstverlening dichtbij onze inwoners te blijven organiseren. Dit met de kanttekening, dat bestuurlijke zelfstandigheid voor drie van de vier gemeenten voorop stond, en dat er verder tussen de colleges verschil van inzicht bestond in het voor ogen staande einddoel (scenario B of C).

Voorts is bij BMC advies ingewonnen over de te kiezen samenwerkingsconstructie, passend bij de gemeentelijke visies op het borgen en ervaren van bestuurlijke zelfstandigheid, inclusief een toets aan de in de Uitgewerkte Bestuursopdracht geschetste scenario's B en C. In de rapportage 'Zelfstandig naar Samen' stelt BMC voor om te kiezen voor de weg der geleidelijkheid. Zij menen dat het goed is dat onze gemeenten via een groeimodel, geïnspireerd op de voorbeelden genoemd bij scenario B 2.0, eerst ervaring opdoen met de samenwerking in 4GG-verband, om elkaar beter te leren kennen en (meer) begrip te krijgen voor elkaars wensen en behoeften. Verder is in het onderzoek door BMC geconstateerd, dat ook over het gewenste tempo waarin de samenwerking tot stand moet komen (organisch of in één keer) verschillend wordt gedacht. Daarom wordt gesteld, dat het raadzaam is om uit te kijken naar tussenvormen, die meer recht doen aan de specifieke wensen en eisen van de vier gemeenten.

In het portefeuillehouderoverleg van mei jl. is geconstateerd dat het rapport van BMC niet volledig aan de verwachtingen voldoet, maar wel een vertrekpunt geeft voor de verdere discussie.

Met dit vertrekpunt hebben de secretarissen een voorstel wat tegemoet komt aan de verschillende inzichten 'op maat' voorbereid: de 2+2 variant, wat het volgende inhoudt.

- a. De gemeenten Alphen-Chaam en Gilze en Rijen enerzijds, en de gemeenten Baarle-Nassau en Goirle anderzijds, bereiden beide een fusie van hun ambtelijke organisaties voor. De doorlooptijd van dit fusieproces, om tot een daadwerkelijke fusie op de diverse taakvelden te komen, wordt geschat op 2,5 jaar gerekend vanaf de bestuurlijke besluitvorming in alle vier de gemeenten. Eén en ander natuurlijk mede afhankelijk van andere factoren die het kritieke pad beïnvloeden (contracten, financiële mogelijkheden).
Een belangrijk onderdeel van de nadere besluitvorming is de vorm waarin de fusie wordt gegoten, en of er bijvoorbeeld al dan niet wordt gekozen voor een gemeenschappelijke regeling. Deze afweging krijgt zorgvuldig aandacht, maar wordt gezien als een uitwerkingpunt van latere orde.
- b. Daarna(ast) blijft het vizier gericht op het uitbouwen van de gemeentelijke samenwerking tussen de vier gemeenten. Dat betekent dat er commitment is om na voornoemde fusies een vervolgstap te zetten, en dat we vanuit de 2+2 vorm met elkaar gaan bezien hoe een verdergaande samenwerking gestalte kan krijgen.
Daarbij moet oog zijn voor het benutten van kansen op korte termijn, en voor het bevorderen van een toekomstige congruentie van taakvelden, maar dient gelijktijdig te worden voorkomen dat de complexiteit van beide ambtelijke fusies verder toeneemt.

Aan de colleges ligt nu de vraag voor om een richtinggevende keuze te maken voor de 2+2 vorm als tussenstap, met de intentie om straks een integratie van die twee ambtelijke organisaties te kunnen bewerkstelligen, mócht dat aan de orde zijn. Er wordt daarbij commitment gevraagd voor een vervolgproces gericht op verdere verregaande samenwerking van de vier gemeenten om een forse stap voorwaarts te zetten, echter zonder dat het (gelet op de verschillende inzichten) exacte einddoel daarvan nu al wordt bepaald.

Reactie Ondernemingsraden

Over voorliggend voorstel, de 2+2 variant als verwoord in de notitie van de secretarissen, is informeel advies ingewonnen bij de ondernemingsraden. Zij hebben per brief van 11 juni 2012 een gezamenlijke reactie ingebracht met de volgende strekking.

- Binnen de organisaties wordt de meerwaarde van verregaande samenwerking erkend en door een ruime meerderheid onderschreven.
- De ondernemingsraden onderschrijven het advies van BMC om te kiezen voor de weg van geleidelijkheid.
- De keuze voor de nieuwe 2+2 variant achten de ondernemingsraden nog onvoldoende gemotiveerd. Zij maken zich zorgen over de gevolgen van dit voorstel in termen van inefficiëntie, onrust en weerstand, en financiële impact. Ook geeft de variant geen volledige garantie dat in de toekomst een uiteindelijke samenwerking tussen de vier gemeenten alsnog plaatsvindt.
- De ondernemingsraden stellen als alternatief voor om een geleidelijke, gelijktijdige samenwerking tussen de vier gemeenten op te pakken, te beginnen op enkele taakvelden uit de groslijst (= de doorlichting van het takenpakket door de secretarissen, HdK).

Bevindingen colleges

Over de 2+ 2 variant

Een eerste inventarisatie langs de colleges levert de volgende reacties op.

- Alphen-Chaam:
Burgemeester Nuijten vindt een variant, die geen duidelijkheid biedt over het beoogde eindresultaat met vier gemeenten (de stip) geen gelukkige keuze. Het proces mag geen ruimte creëren om onder een samenwerking met vier uit te komen. Zijn voorkeur gaat uit naar variant C 2.0, zoals omschreven door BMC (zoals de BEL-gemeenten).

Hij vraagt zich af of het rapport van BMC voor Goirle voldoende duidelijkheid geeft om een keuze uit B of C te maken; zoniet, dan hebben we een probleem.

Wethouder Braspenning vraagt zich af of een samenwerking met vier ineens echt niet kan. Zijn indruk is dat BMC in haar advies een bepaalde richting heeft geschreven. De eerste inventarisatie van de secretarissen liet veel 'groene vlakken' met kansen zien; het is jammer om die te laten liggen. Een einddoel moet je samen willen en uit durven dragen.

- Baarle-Nassau:

Burgemeester Hendrikx (Baarle-Nassau) ziet 2+2 als een middel om uiteindelijk bij een samenwerking met vier uit te komen. De notitie van de secretarissen geeft dat zijns inziens ook aan.

Wethouder Van Tilburg merkt op dat 2+2 voor niemand de eerste keuze is, maar de resultante van het proces tot nu toe, en gelet op de verschillende perspectieven momenteel het maximaal haalbare. Hij acht het beter om voor deze stap te kiezen, dan niets te doen, met het risico dat het samenwerkingsproces stil valt.

- Gilze en Rijen:

Wethouder Starreveld beschouwt de 2+2 variant als een praktische uitwerking van een aantal dilemma's. In het advies van de ondernemingsraden ziet hij aanleiding om toch vanaf het begin een samenwerking met vier gemeenten op te bouwen, en toe te groeien naar één organisatie. Hij stelt dat het voor de gemeenteraad van Gilze en Rijen essentieel is om een einddoel te hebben.

Wethouder Dols vindt het lastig om te praten over een variant zonder eindplaatje. Hij beschouwt dat als het doen van een concessie over de aanpak, terwijl onduidelijk is waar we naartoe werken. Onder het mom van "we zien wel" kun je moeilijk een investering van de organisatie vragen.

- Goirle:

Burgemeester Rijdsdorp geeft aan dat Goirle zich goed in de 2+2 variant kan vinden als zinvolle en praktische tussenstap. Daarin besloten ligt een weg naar een vervolgstap juist gericht op samenwerking tussen de vier gemeenten, want als we dat goede gevoel niet zouden delen, zouden we hier vanavond ook niet aan tafel zitten. Maar eerst moet de uitwerking van de stap 2+2 goed en positief kritisch worden bekeken. Aangezien we nog van mening verschillen over het einddoel kunnen we, met gebruikmaking van de ervaring, ons vizier daarna verder aanscherpen, kijkend en rekening houdend met elkaar.

Secretaris Tromp vult aan dat er juist gezocht is naar een tussenmodel waarin alle gemeenten zich voor dit moment kunnen vinden. Misschien niet voor iedereen direct in optima forma, maar wel een stap vooruit.

Wethouder Verhoeven merkt op dat het college, naast de reactie van de OR, ook rekening dient te houden met de politiek en zorgvuldig moet opereren. Het grotere voordeel zit in de grotere schaal van vier, maar voor Goirle is eerst de tussenstap van 2+2 nodig. Hij bepleit om de 2+2 variant niet als 'half werk' maar als een flinke stap vooruit te beschouwen. Gaandeweg zal het beeld van het einddoel scherper worden. "Een" samenwerking met vieren willen we allemaal. We hebben dus wél een plan, maar zoeken nog naar een verfijning van het eindplaatje.

Over de reactie van de ondernemingsraden

- Baarle-Nassau:

Secretaris Cornelissen heeft de indruk dat er kennelijk veel onduidelijkheid is voor de ondernemingsraden. Zij vraagt zich evenwel af of de 2+2 variant echt wordt afgewezen, of dat er vraagtekens kunnen worden weggenomen met een toelichting op het voorstel en de gemaakte afwegingen. Voor de mensen in de organisatie is onzekerheid het ergste. De OR zal ook een richting van het bestuur vragen.

- Alphen-Chaam:

Burgemeester Nuijten kan zich de reacties van de ondernemingsraden goed indenken.

Het is nog informeel, maar op enig moment moet er wel een formeel OR-advies worden gevraagd. Secretaris Hendrickx begrijpt dat de 2+2 variant natuurlijk niet de meest efficiënte is, en ziet het als zijn rol als WOR-bestuurder om bij het terugkoppelen van een eventuele keuze voor 2+2 aan de OR, ook te antwoorden op de gesignaleerde mogelijke problemen rondom een dubbele reorganisatie.

- Gilze en Rijen:

Wethouder Starreveld geeft aan, dat hij veel gewicht toekent aan de reactie van de ondernemingsraden, omdat de mensen het uiteindelijk moeten doen.

Secretaris Vlekke constateert dat de ondernemingsraden het kennelijk niet eens zijn met het advies van de secretarissen, en oppert dat het voorstel daarom wellicht moet worden aangepast.

- Goirle:

Wethouder Sperber vindt de verwijzing van de ORs naar het niet slagen van het DGGO in dit verband niet logisch. Als de opzet niet goed was, dan moet je daarvan leren, en dat sluit toekomstige samenwerkingsverbanden niet uit. Voorts stelt hij dat een *reorganisatie* altijd energie kost; het gaat erom dat je open en duidelijk aangeeft hoe het zit.

Secretaris Tromp geeft aan dat deze reactie het perspectief van de OR is, en dat het bestuur zijn inziens een bredere afweging met ook andere belangen moet maken. Primair scheidt het bestuur het kader, waarbij in de uitwerking binnen dat kader de OR instemmingbevoegdheid heeft. Het kan niet zo zijn dat de OR het kader scheidt waarbinnen het bestuur moet blijven. Het bestuur is aan zet.

Over het voorliggende voorstel

Na een korte schorsing wordt aan de colleges gevraagd zich uit te spreken over het voorliggende voorstel, met de tussenstap 2+2 als vertrekpunt.

- Baarle-Nassau:

Burgemeester Hendrikx acht het voorstel voldoende om over door te praten.

- Gilze en Rijen:

Wethouder Starreveld geeft aan dat Gilze en Rijen de knoop heeft doorgehakt en wil stoppen met dit proces. Naar de overtuiging van het college van Gilze en Rijen zal de optelsom van het werk van de afgelopen maanden, de reactie van de ondernemingsraden, en de magere stip aan de horizon die Goirle biedt, niet tot een goed einde kunnen worden gebracht in de vergadering van de gemeenteraad.

- Alphen-Chaam:

Burgemeester Nuijten zag liever dat er goed werd doorgepakt op de 'groene kansen', maar zou kunnen meegaan in de 2+2 variant als tussenstap. Nu die kennelijk als toekomstperspectief van tafel is, zal Alphen-Chaam zich oriënteren op een fusiepartner dichtbij, bijvoorbeeld Goirle/Baarle-Nassau.

NB: Burgemeester Nuijten heeft aangegeven dat hij een andere herinnering heeft aan laatstgenoemde zin, en wel de volgende.

Nu die kennelijk als toekomstperspectief van tafel is zal Alphen-Chaam zich mogelijk oriënteren op een 2-variant met Gilze en Rijen, en als dat gerealiseerd zou kunnen worden en er is bestuurlijk behoefte om van hieruit tot verdere ambtelijke samenwerking te komen dan ligt dat met Goirle/Baarle-Nassau uiteraard voor de hand. Waarbij het einddoel zoals beoogd wel vastligt.

- Goirle:

Burgemeester Rijdsdorp geeft nogmaals aan dat 2+2 voor Goirle een goede weg was. Zij betreurt het dat Gilze en Rijen wil stoppen met het proces naar intergemeentelijke samenwerking, en merkt op dat de daarvoor gekozen formulering niet verbindend werkt.

Wethouder Sperber hecht eraan om op te merken, dat hij het typisch vindt dat het college van Gilze en Rijen de 2+2 variant nu afwijst, terwijl dit voorstel oorspronkelijk juist door hen is ingebracht. Juist met de bedoeling om het verschil van inzicht in het einddoel voor dit moment te overbruggen.

- In aansluiting op deze uitwisseling van standpunten, geeft burgemeester Hendrixx van Baarle-Nassau aan, dat er nu een nieuwe situatie is ontstaan, waarbij voor Baarle-Nassau de gemeente Alphen-Chaam niet buiten het gezichtsveld mag raken.

Conclusie

In gezamenlijkheid wordt geconcludeerd dat het overleg van vanavond tot het inzicht heeft geleid, dat er geen overstemming haalbaar is over het vervolg van het beoogde samenwerkingsproces, en dat het traject met deze vier gemeenten derhalve wordt beëindigd. Iedere gemeente zal zich nu gaan beraden over de consequenties daarvan.

De organisaties, ondernemingsraden en gemeenteraden worden op 12 juni 2012 gelijktijdig via een gelijkluidend persbericht geïnformeerd. Tevens worden de media dan ingelicht.

Volgende week zullen de gemeenteraden nader worden geïnformeerd, via deze samenvatting van bevindingen, met als bijlagen het rapport van BMC, de notitie van de secretarissen, en de reacties van de ORs. Over het moment waarop worden nog nadere afspraken gemaakt. Tot dat moment zal iedereen, zeker naar de pers toe, niets anders communiceren.